

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN
IAȘI

FACULTATEA DE LITERE

ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII FILOLOGICE

Poetica (re)scrierii sadoveniene

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător de doctorat :

Prof. univ. dr. Lăcrămioara Petrescu

Doctorandă :

Simona C. Zaharia

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI
Anexa 10

Școala Doctorală de Studii Filologice

ANUNȚ

La data de 16.09.2022, ora 10, în sala Amfiteatrul „A. Philippide” (III.11) doamna ZAHARIA C. Simona va susține, în ședință publică, teza de doctorat cu titlul *Poetica (re)scrierii sadoveniene*, în vederea obținerii titlului științific de doctor în domeniul Filologie.

Comisia de doctorat are următoarea componență:

Președinte: Prof. univ. dr. Luminița HOARȚĂ CĂRĂUȘU,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Conducător de doctorat: Prof. univ. dr. Lăcrămioara
PETRESCU, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Referenți:

Prof. univ. dr. Gheorghe MANOLACHE, Universitatea
„Lucian Blaga” din Sibiu

Prof. univ. dr. Antonio PATRAȘ, Universitatea „Alexandru
Ioan Cuza” din Iași

Conf. univ. dr. Pompiliu CRĂCIUNESCU, Universitatea de
Vest din Timișoara

Vă invităm să participați la ședința de susținere a tezei.
Teza poate fi consultată la Biblioteca Facultății de Litere.

Cuprins

Argument

Capitolul I: (Re)scrierea: origine, portret, tipologie și confruntări

I.2. (Re)scrierea între „noțiunile rivale” – dialogismul și intertextualitatea – teorii ale intertextualității

I.2.1. De la metoda insolitării la principiul dialogic

I.2.1.1. Principiul dialogic : modelul pentru teoria intertextualității

I.2.1.2. Anxietatea influenței între teoria intertextualității și teoria refulării

I.2.1.3. Din geneza anilor '70 - '80 : moartea autorului, emanciparea cititorului; sfârșitul mimesis-ului; fragmentarismul și sincretismul

I.2.2. Procesul intertextual

I.2.2.1. Elementele paratextuale și figurile intertextuale

I.2.2.2. Figurile intertextuale

I.3. (Re)scrierea: de la mimesis la memorie

I.3.1. Între două lumi posibile ale (re)scrierii: mimesis și cele cinci tipuri de relații transtextuale

I.3.2. (Re)scrierea între alte metamorfozări: transfictionnalité; metaficțiunea și rescrierea modernității

I.3.3. (Re)scrierea-memorie către les lieux de mémoire

I.4. (Re)scrierea și „variantele” sale: performanță, eșec sau imoralitate?

I.4.1. (Re)scriere sau plagiat

I.4.2. (Re)scriere sau senzație de déjà-vu/ déjà-lu

I.4.3. (Re)scriere sau traducere

Capitolul al II-lea: Anul 1904. (Re)scrierile debutului sadovenian

II.1. M. S. între N. Iorga și G. Ibrăileanu

II.1.1. „Anul Sadoveanu” : un debut într-un context atipic și ale sale surse

II.1.2. „Anul Sadoveanu” : ieri și astăzi

II.2. *Povestiri*: (re)scrierea în variantă a temelor și (re)scrierea

- II.2.1. *Povestiri* : de la receptare spre filozofia volumului
- II.2.2. Despre (re)scrierea în variantă a temelor
 - II.2.2.1. Un joc al amintirilor
 - II.2.2.2. Un alt univers al variantei: dragostea
 - II.2.2.3. Un alt(fel) de literatură: apetența pentru lumea pribegilor și a răzvrățiților
- II.2.3. Despre (re)scrierea rescrierii
- II.3. O altă lume sadoveniană : *Dureri înăbușite*
 - II.3.1. (Re)scrierea unei suferinței reprimatăe
 - II.3.2. Trei (re)scrieri ale identității furate
- II.4. (Re)scrierea unui alt proiect din tinerețe: *Crâșma lui moș Precu și alte câteva povestiri*
 - II.4.1. (Re)scrierea spațiului și a atmosferei – prevestirea unei capodopere
 - II.4.2. Patru (re)scrieri ale unui alt chip sadovenian
- II.5. O (re)rescriere: de la *Frații Potcoavă* la *Șoimii spre Nicoară Potcoavă*
 - II.5.1. Interogările (re)rescrierii
 - II.5.2. Izvoarele (re)rescrierii
 - II.5.3. Povestea *Fraților Potcoavă* și prima (re)scriere a acesteia, *Șoimii*
 - II.5.4. *Șoimii și Nicoară Potcoavă* : implicațiile (re)rescrierii
 - II.5.4.1. Reminiscențele tinereții: personajele
 - II.5.4.2. Reminiscențele tinereții: spațiul, istoria, vântul, cultul vinului, cultul prieteniei
 - II.5.5. De la *Șoimii* la *Nicoară Potcoavă* : implicațiile (re)rescrierii
 - II.5.5.1. Structura și elementele de paratext
 - II.5.5.2. Universul uman al (re)scrierii și cel al (re)rescrierii
 - II.5.5.3. Viziunea romantică a tinereții în contrast cu voluptatea înțelepciunii și a maturității
 - II.5.5.4. Ludicul - dispariția scenelor „tari”
 - II.5.5.5. Basmul, o (re)scriere a romanului imaginației
 - II.5.5.6. Un (alt) fel de aventură: de la cea militară spre cea intelectuală
 - II.5.5.7. Spiritul răzbnător (re)scris în spiritul renașcentist

II.5.5.8. Personajele (re)rescrierii: personaje mitologice

II.5.5.9. (Re)rescrierea, gnoseologia prin semne

II.5.5.10. Onoarea medievală

II.5.5.11. Raportul insului cu lumea

II.5.5.12. O biografie în propriile (re)scrieri?

II.5.5.13. Biografie în propriile (re)scrieri?

II.5.5.14. Un alt tip de (re)rescriere

Capitolul al III-lea: (Re)scrierea unui (alt) fel de epic

III.1. Opera sadoveniană și (re)începuturile unui (alt) fel de literatură

III.1.1. Traducere, stilizare sau (re)scrierea?

III.1.2. Râvna (re)scrierii unui (alt) fel de epic

III.2. De la legendă, la scriere, traducere și (re)scriere

III.2.1. Memoria sadoveniană sau (re)scrierea genoveviană?

III.2.1.1. *Măria- Sa Puiul Pădurii* à la manière de...

III.2.1.2. Un (alt) final

III.2.2. O (altă) Genoveva

III.3. (Re)scrierea romanului *Sindipa*?

III.3.1. Dihotomiile unui (alt) fel de epic

III.3.1.1. Istoria și divanul

III.3.1.2. Obsesia adevărului oriental și înțelepciunea

din creația sadoveniană

III.3.2. Un (alt) fel de sistemul de convenții și de semne

III.4. Un (alt) fel de „Orient” literar sadovenian: *Poveștile de la Bradu Strâmb – Halima*

III.4.1. Traducere ori (re)scriere?

III.4.1.1. Verva sadoveniană

III.4.1.2. Povestitorul Povestitorilor

III.4.2. Eroul sadovenian într-un (alt) fel de epic

III.5. Un (alt) fel de fantazie

III.5.1. Cititorul sadovenian, un detectiv?

III.5.1.1. Străinul Răsăritului, o fantazie?

III.5.1.2. Epicul iterativ, un miraj al Orientului

III.5.2. Un (alt) fel de tipar feminin sadovenian: fantazia răsăriteană

Capitolul al IV-lea: (Re)scrierea în pseudo-tratate de vânătoare

- IV.1. (Re)scrierea artei Dianei/Artemis: scriituri vecine?
 - IV.1.1. Tratat cinegetic rusesc: *Povestirile unui vânător*
 - IV.1.2. Tratat cinegetic românesc: *Țara de dincolo de negură*
 - IV.1.3. Aceeași formă, altă substanță
 - IV.1.3.1. Reprezentarea țaranului
 - IV.1.3.2. Unde-i cititorul?
 - IV.1.3.3. Un alt chip al prieteniei sadoveniene
- IV.2. (Re)scrierea în vremi potrivnice?
 - IV.2.1. Locuri și oameni: *Împărăția apelor*
 - IV.2.2. Un alt „florilegiu”: *Nada Florilor*
 - IV.2.3.1. „Mirările continue” în (re)scriere
 - IV.2.3.2. Contrastul socialului
 - IV.2.3.3. Copilul sadovenian

Capitolul al V-lea: (Re)scrierea unei lumi

- V.1. Les aller-retours în lumea târgoveților
 - V.1.1. Povestea din poveste: aspirările
 - V.1.2. Povestea din poveste: cântecul suferințelor
- V.2. Re(memorarea) celor două portrete ale războiului
 - V.2.1. (Re)scrierea între formă și substanță: războiul
 - V.2.2. Locuri ale memoriei sadoveniene în (re)scriere
 - V.2.2.1. Strada: loc al teatrului
 - V.2.2.2. Gara: loc al nașterii și al morții
 - V.2.2.3. Iașii: loc al războiului

Concluzie

Bibliografie

Rezumatul tezei de doctorat

Unul dintre marii scriitori români, clasicizat mult prea devreme și prea puțin studiat astăzi, al cărui debut a reprezentat tocmai o consacrare în epocă, bineînțeles, printr-un proces firesc de confruntare a opiniilor (N. Iorga, H. Sanielevici, G. Ibrăileanu, E. Lovinescu), ce revine în mod constant asupra scrierilor sale, se imită pe sine însuși, dar nu se copiază, de fiecare dată instaurându-se un alt motiv, răspunzând *dorinței reînțoarcerii la chemările aceluia vin al maturității*, este Mihail Sadoveanu. Această *sete după mai bun care îl chinuie*, mărturisită de Sadoveanu însuși, este așezată sub optica criticilor literari, și nu numai, fiind: **repetiția în variantă** (G. Călinescu, G. Ibrăileanu, Tudor Vianu); **„revizuirea formei a scrierilor sale”**¹ (Șerban Cioculescu); **„reluarea după război nu numai a temelor vechi, dar și a cărților întregi pe care le rescrie din altă perspectivă socială”**² (Eugen Simion); **„tehnica comunicării cu demutul și departele”**³ (Constantin Ciopraga); **„creația care nu făcea decât să repete o altă creație”**⁴ (Cornel Ungureanu); **„vocația începutului unei literaturi de o asemenea întindere estetică, mereu împospătată, reluată în**

¹ Șerban Cioculescu, *Prozatori români de la Mihail Kogălniceanu la Mihail Sadoveanu*, Editura Eminescu, București, 1977, p. 341.

² Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, vol. II, Editura Cartea Românească, București, 1971, p. 12.

³ Constantin Ciopraga, *Mihail. Sadoveanu. Fascinația tiparelor originare*, Editura Eminescu, București, 1981, p. 12.

⁴ Cornel Ungureanu, *Proza românească de azi*, vol. I: *Cucerirea timpului*, Editura Cartea Românească, 1985, p. 23.

variante noi, ca să nu se împrăștie în gol”⁵ (Zaharia Sângeorzan); **„progresiunea lui Sadoveanu către sine însuși, lentă, dar sigură”⁶** (Al. Paleologu); **„transcendere spre cosmic și absolut ce avea în vedere înainte de a fi o re-scriere, o re-luare a subiectului dictată de rațiuni pur literare”⁷** (Fănuș Băileșteanu); **„rescrieri ale unor cărți din tinerețe”⁸** (Al. Piru); ori **„o prefacere a artei”⁹** (N. Manolescu).

Propunerea de față, cea care vizează cercetarea cu titlul *Poetica (re)scrierii sadoveniene*, se înscrie în demersul demonstrării că Mihail Sadoveanu procedează asemenea unui artist al Renașterii. Nu va inventa de fiecare dată subiectul, ci îl *(re)scrie*, adică îl redefinește după îndelungi șlefuiuri și eliminări. Vechiul comunică cu noul, iar noul este o prefacere a vechiului, manifestându-se un continuum de creare, de fapt, un proces de (re)creare. Motivația alegerii acestei teme este dată de bogăția

⁵ Zaharia Sângeorzan, *Mihail Sadoveanu. Teme fundamentale*, Editura Minerva, București, 1976, p. 10.

⁶ Al. Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Editura Cartea Românească, Ediția a III-a, București, 2016, p. 24.

⁷ Fănuș Băileșteanu, *Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu*, Editura Minerva, București, 1977, p. 8.

⁸ Al. Piru, *Istoria literaturii române*, Editura Grai și sufletețel – Cultura națională, București, 1994, p. 137.

⁹ N. Manolescu, *Sadoveanu sau Utopia cărți*, Editura Eminescu, București, 1976, p. 52.

(re)scrierilor sadoveniene, iar cercetarea încearcă să exploreze o viziune integratoare a acestei poetici, studiile critice tratând, parțial ori chiar superficial, revenirea lui Sadoveanu asupra unor scrieri din perioada debutului sau maturității.

În primul capitol, *(Re)scrierea: origine, portret, tipologie și confruntări*, s-a încercat o definiție și o conceptualizare ale acestui termen, *(re)scrierea*, prin validarea sau invalidarea unor caracteristici. De ce? Pentru că, forțat sau nu, traseul *(re)scrierii* a fost *(re)configurat* neîncetat: de la *mimesis, imitatio auctorum*, la *metoda insolitării (defamiliarizare/ostrananie), anxietatea influenței, après-coup*, ba chiar spre *reception- theory, emanciparea cititorului, moartea autorului, fragmentarism, ori ironie, pastişă, parodie, intertextualitate, urmă, self-influence, transmondalisation, transposition, amplificare, extensie, bricolage, „agonizing revision” of „rewriting everything”, sau réactivation du sens, détournement culturel, memorie*, dar nu în ultimul rând, *locuri ale memoriei*. Oare *(re)scrierea* poate fi *plagiere, senzație de déjà-vu/ déjà-lu* sau o simplă traducere, adică *performanță, eșec sau imoralitate* ? Scriitorul din Pașcani *NU* este *un simplu editor, stilizator sau traducător, ci un ADEVĂRAT CREATOR*, demonstrând virtuozitatea unui *mare povestitor* ce înfățișează o

întreagă artă construită în jurul validărilor originilor creației prin comunicarea cu trecutul, și nu prin dezicerile de debut. Confirmarea celor afirmate anterior poate fi verificată prin încrucișările, sau nu, în opera sadoveniană, ale *rescrierii* sau *scrierii*, adică ale *(re)scrierii*.

Prin *Anul 1904. (Re)scrierile debutului sadovenian*, capitolul al II-lea, s-a stabilit înscrierea în siajul *(re)scrierii* a volumelor prea puțin citite și cercetate, *Povestiri*, *Dureri înăbușite*, *Crășma lui moș Precu și alte povestiri*, ori blamate, cazul sintezei-sadoveniene, *Nicoară Potcoavă*, *(re)scrierea Fraților Potcoavă* și a *Șoimilor*. Operele anului Sadoveanu trădează o parte din răspunsurile *poeticii (re)scrierii sadoveniene*. Fără îndoială este dezvăluită plăcerea unui ecou metamorfozat, fie al *jocului amintirilor*, al *dragostei*, fie al *apetenței pentru lumea pribegilor și răzvrătiților*; într-o primă etapă, o *(re)scriere* și în variantă a temelor. Prin *(re)scrierea suferinței reprimată, a identității furate, a spațiului și a atmosferei* se manifestă dialogul dintre povestiri, iar prefacerea este, de data aceasta, urmarea schimbării registrelor vervei, o înțelepciune, dobândită datorită trecerii timpului, sau a dezlănțuirii ironice. Totuși, ultima etapă a *poeticii (re)scrierii sadoveniene* din anul 1904, este, de fapt, și sinteza plăcerii

prelucrării infinite, *Nicoară Potcoavă*. Și da, *(re)scrierea* din 1952 a fost necesară pentru concilierea esteticului și a ideologicului, cu alte cuvinte, validarea, dar și revendicarea statutului scriitorului și a scrisului, *Sadoveanu dindărătul lui Sadoveanu*.

Opera sadoveniană include și *un alt chip al epicului*, cel al cărților populare. Recunoscându-i-se calitățile de traducător sau stilizator, oare Mihail Sadoveanu nu râvnește și spre *(re)scrierea unui (alt)fel de epic*? Ce sunt de fapt, *Măria-Sa Puiul pădurii*, *Divanul persian*, *Halima* cea din volumul *Poveștile de la Bradu Strâmb* sau *Roxelana* din *Fantazii răsăritene*? Datorită capitolului al III-lea, *(Re)scrierea unui (alt)fel de epic*, se reconfirmă că Mihail Sadoveanu nu este *un simplu editor, stilizator sau traducător* prin *(re)scriere*. Romanul din 1931, *Măria sa puiul pădurii*; povestea orientală din 1949, *Divanul persian*; a patra poveste a volumului din 1943, *Poveștile de la Bradu Strâmb*, respectiv *Halima*; și ultima dintre *Fantaziile răsăritene* ale anului 1946, *Roxelana*, toate răspund necesității unor ediții ale epicului fără frontieră care să fie accesibil tuturor, dar printr-o coloratură locală, adică prin reactivarea unui sens, textele necesitând să fie ale unei culturi anterioare și totodată apropiate, fie ea tipic sadoveniană, *à la manière de...*

Prin capitolul al IV-lea, *(Re)scrierea în pseudo-tratate de vânătoare*, s-a încercat invalidarea statutului scriitorului din Pașcani, cel de imitator al lui Turgheniev, ori cea de simplă angajare politică. Ce reprezintă pentru Mihail Sadoveanu și opera sadoveniană volumele *Țara de dincolo de negură* și *Împărăția apelor*? *Țara de dincolo de negură* nu reprezenta o variantă a *Povestirilor unui vânător*. Regăsim aceeași formă, un tratat cinegetic rusesc și unul românesc, dar substanța este alta: o reprezentare a țăranului tipic sadoveniană, un cititor sadovenian, dar și un alt chip al prieteniei sadoveniene. În privința celui de-al doilea subcapitol, prin *(re)scrierea* culegerii de povestiri din 1928, *Împărăția apelor*, în romanul din 1950, *Nada Florilor*, regăsim în Sadoveanu doi scriitori, *copilul sadovenian*, cel căruia-i place să scrie și *adultul sadovenian*, cel ce dorește să rememoreze.

Într-o ediție mult mai concentrată apare, în 1934, *Trenul fantomă*, operă care, aparent, reia *Strada Lăpușneanu*, același fenomen manifestându-se și în romanul *Apa morților*, ce poate fi considerat o *(re)scriere* a operei *Floarea ofilită*, roman care apare în 1933 cu titlul *Locul unde nu s-a întâmplat nimic*. Implicarea directă, cât și cea indirectă, în conflictul armelor din diferite perioade, 1903, 1906, 1913, și nu numai, îi oferă lui M. Sadoveanu subiectul *(pre)facerii* imaginilor războiului, precum

vânătoarea și pescuitul, în scriitură. *(Re)scrierea unei lumi*, capitolul al V-lea, respectiv analiza celor cinci romane, *Trenul fantomă*, *Strada Lăpușneanu*, *Apa morților*, *Floarea ofilită* și *Locul unde nu s-a întâmplat nimic*, reiterează necesitatea *(re)scrierii*. Da, Mihail Sadoveanu, dar și opera sadoveniană, adică scriitorul și scriitura parcă ating, în această etapă a creației, liniștea l-a care au râvnit atâta vreme. Pare că urmează să fie *(re)scrisă* lumea, o lume ce se vrea a fi salvată și salvatoare, din învinsă, învingătoare.

Mihail Sadoveanu duce la bun sfârșit reabilitarea *scriitorului și a scriiturii*, proprie ori nu, printr-o confruntare a unor călătorii și întoarceri ale motivelor, temelor, firului epic, alimentate de verva specifică *Povestitorului* sadovenian, cel ale cărui plăceri au dat viață unui ecou, respectiv, *poetica (re)scrierilor sadoveniene*. *Poetica sadoveniană* nu trebuie să fie uitată, și nici nu va fi, așa cum nici Mihail Sadoveanu nu și-a părăsit ideile, intențiile, ci le-a prefăcut continuu.

Bibliografie

❖ **Bibliografie primară:**

I. Manuscrise:

A. Biblioteca Academiei Române București:

- Ms 3412, Sadoveanu, Mihail : *Povestiri*; 43 f. (*Amintiri dela Pind*, f. 1-4; *Lungi cercetări*, f. 5-8; *Ionel (scenă din războiul Siliștea)*, f. 9-13, corectat de G. Topîrceanu; *Doi voinici*, f. 14-16; *Ordonanță*, f. 14-16; *Otrava*, f. 20-23; *La cota 536*, f. 24-27; fără titlu, diverse povestiri, fragmentele fiind foarte deteriorare, f. 28-29)

B. Biblioteca Națională a României :

- Ms 2705, Sadoveanu, Mihail : *Jertfele* (nuvelă); 1917 ; 4 f.
- Ms 3591, Sadoveanu, Mihail : *Violenie* ; 7 f.
- Ms 3812, Sadoveanu, Mihail : *Despre crapi* ; 6 f.
- Ms 4536, Sadoveanu, Mihail : *Cea mai veche amintire* ; 2 f.
- Ms 4537, Sadoveanu, Mihail : *Amintiri și impresii* ; 4 f.
- Ms 4538, Sadoveanu, Mihail : *Note pe marginea cărților* ; 4 f.
- Ms 10296, Sadoveanu, Mihail : *Cuțitul* ; 3 f.
- Ms 16645, Sadoveanu, Mihail : *Iscăliți apelul pentru pace* ; 1 f.
- Ms 16646, Sadoveanu, Mihail : *Urare de Anul Nou* ; 2 f.
- Ms 16647, Sadoveanu, Mihail : *Bazarul de la Chișinău* ; 3 f.
- Ms 16648, Sadoveanu, Mihail : *Șosele* ; 2 f.

- Ms 16649, Sadoveanu, Mihail : *Chișinău – aspecte din 1915* ; 3 f.
- Ms 16650, Sadoveanu, Mihail : *O ediție nouă a Bibliei de la 1936* ; 3 f.
- Ms 16651, Sadoveanu, Mihail : *Revoluția* ; 3 f.
- Ms 16652, Sadoveanu, Mihail : *Perspectivă nouă* ; 2 f.
- Ms 16653, Sadoveanu, Mihail : *Dreptate țărănimii* ; 2 f.
- Ms 21930, Sadoveanu, Mihail : *Bătălia de la Podul Înalt* ; 4 f.
- Ms 21933, Sadoveanu, Mihail : *Motive reale ca popoarele...* ; 3 f.
- Ms 21934, Sadoveanu, Mihail : *Încep cu o anecdotă...* ; 8 f.
- Ms 27849, Sadoveanu, Mihail : *Art. ds. lit. pop. românească* ; 10 f.
- Ms 29059, Sadoveanu, Mihail : *Palavre vânătoarești* ; sec. XX ; 24 f.
- Ms 36225-36227, Sadoveanu, Mihail *către un prieten* ; 1928-1935 ; 6 f.

II. Opere :

- 1904- ANUL SADOVEANU, Note, comentarii, variante: *Povestiri, Șoimii, Dureri înăbușite, Crâșma lui moș Precu*, Editura Eminescu, București, 1974.
- *Cele mai vechi cărți populare în literatura română*, coordonatori: Ion Gheție și Alexandru Mareș, vol. I, Academia Română- Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan, *Sindipa*, Text stabilit, studiu lingvistic și filologic, glosar de Magdalena Popescu, Editura Minerva, București, 1996.
- Galland, Antoine, *Les mille et une nuits. Contes arabes*, Nouvelle éd., Librairie Garnier Frères, Paris, Tome 1.

- Groșan, Ioan, *O sută de ani de zile la Porțile Orientului*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1992.
- Sadoveanu, Mihail, *Divanul persian. Soarele în baltă sau aventurile șahului. Poveștile de la Bradu Strâmb. Fantazii răsăritene*, Editura Minerva, București, 1971.
- Sadoveanu, Mihail, *Șomii*, Editura Militară, București, 1965.
- Sadoveanu, Mihail, *Apa morților*, Editura Minerva, București, 1911.
- Sadoveanu, Mihail, *Correspondența debutului (1898-1904)*, Ediție îngrijită, note și studiu introductiv de Savin Bratu și Constantin Mitru, Editura Minerva, București, 1977.
- Sadoveanu, Mihail, *Floare-ofilită*, Editura Minerva, București, 1906.
- Sadoveanu, Mihail, *Istorisiri de vânătoare*, Editura Cugetarea, București, 1937.
- Sadoveanu, Mihail, *Nicoară Potcoavă*, Editura Militară, București, 1965.
- Sadoveanu, Mihail, *Nicoară Potcoavă*, Editura Minerva, București, 1986.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere I, Povestiri. Începuturi*, Ediție critică de Cornel Simionescu, Note și comentarii de Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu, Studiu introductive de Constantin Ciopraga, Editura Minerva, București, 1981.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere, vol. I, Povestiri. Șoimii. Dureri înăbușite. Crâșma lui Moș Petcu*, Editura De Stat Pentru Literatură și Artă, București, 1954-1965.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere, vol. I, Povestiri. Șoimii. Dureri înăbușite. Crâșma lui Moș Petcu*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1954.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere, vol. II, Povestiri de război. Floarea ofilită. Amintirile căprarului Gheorghiuță. Mormântul unui copil*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.

- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. III, *La noi în Viișoara. Vremuri de bejenie. Însemnările lui Neculai Manea. O istorie de demult*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere III, Povestiri din război. Comoara Dorobanșului. Floare ofilită. Amintirile căprarului Gheorghiuță. Povestiri de sărbători*, Ediție critică de Cornel Simionescu, Note și comentarii de Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu, Editura Minerva, București, 1986.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. IV, *Duduia Margareta. Oameni și locuri. Cântecul amintirii. Povestiri de sară*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. V, *Apa morților. Un instigator. Bordeienii. Neamul Șoimăreștilor*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1956.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. VI, *Priveliști dobrogene. Flori de toamnă. Frunze-n furtună. Umbre*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1956.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. VII, *Strada Lăpușneanu. Cocostârcul albastru. Neagra Șarului. Ți-aduci aminte... Oameni din Lună*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1956.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. VIII, *Umbre. Cocostârcul albastru. Dumbrava minunată. Ți-aduci aminte. Oameni din lună*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. IX, *Demonul tinereți. Olanda. Împărăția apelor. O întâmplare ciudată*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.

- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. X, *Zodia Cancerului. Depărtări. Baltagul*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1957.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XI, *Măria Sa, Puiul Pădurii. Nunta Domniței Ruxandra. Locul unde nu s-a întâmplat nimic. Soarele în baltă*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1957.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XII, *Creanga de aur. Noaptea de Sânziene. Cele mai vechi amintiri*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XIII, *Frații Jderi. Ucenicia lui Ionuț. Izvorul alb. Oamenii Măriei Sale*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XIV, *Paștele blajinilor. Cazul Eugeniței Costea. Istorisiri de vânătoare. Valea Frumoasă*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XV, *Ochi de urs. Morminte. Vechime. Divanul persian*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XVI, *Ostrovul lupilor. Poveștile de la Bradu Strâmb. Anii de ucenicie*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1959.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XVII, *Caleidoscop, Fantazii răsăritene, Mitrea Cocor, Nada Florilor, Colț-de-fier*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1959.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XVIII, *Nicoară Potcoavă. Aventură în Lunca Dunării*, Ediție ce apare sub îngrijirea

autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1959.

- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XIX, *Publicistică (1904-1935)*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1964.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XX, *Publicistică (1936-1955)*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1964.
- Sadoveanu, Mihail, *Opere*, vol. XXI, *44 de zile în Bulgaria. Uvar. Păuna Mică. Povestiri*, Ediție ce apare sub îngrijirea autorului, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1970.
- Sadoveanu, Mihail, *Pagini de jurnal și documente inedite*, Transpunere și dactilografia manuscriselor, ordonarea cronologică: Constantin Mitru, Maia Mitru, Olga Rusu, Machetă, introducere și note: Constantin Ciopraga, Editura Junimea, Iași, 2005.
- Sadoveanu, Mihail, *Strada Lăpușneanu*, Editura Viața românească, Iași, 1921.
- Sadoveanu, Mihail, *Trenul-Fantomă*, Editura Națională, București.
- Sadoveanu, Mihail, *Țara de dincolo de negură și alte povestiri*, Ediție și prefață de Ion Simuț, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1897.
- Turgheniev, I. S., *Opere. Povestirile unui vânător*, Vol. I, Traducere de Mihail Sadoveanu, Editura A. R. I. U. S. „CARTEA RUSĂ”, București, 1954.
- Turgheniev, I. S., *Povestiri vânătoarești*, Editura Biblioteca Minerva, București, 1909.

III. Periodice:

- Sadoveanu, Mihail, „Frații Potcoavă”, *Pagini alese*, 1902, nr. 1, pp. 7-9; nr. 2., pp. 9-12; nr. 3, pp. 7-10; nr. 4, pp. 9-12; nr. 5, pp. 9-11; nr. 6, pp. 10-12.

- Sadoveanu, Mihail, „Amurg”, *Vieța nouă*, an. 1, nr. 6 din 19 aprilie 1898, p. 45.
- Sadoveanu, Mihail, „Binecrescută”, *Vieța nouă*, an. I, nr. 6, din aprilie 1898, p. 44.
- Sadoveanu, Mihail, „Cântecul de dragoste”, *Semănătorul*, an II, nr. 38, din septembrie 1903, pp. 599-606.
- Sadoveanu, Mihail, „Domnișoara M*** din Fălticeni”, *Dracu*, an. 1, nr. 18 din aprilie 20, 1897, p. 3.
- Sadoveanu, Mihail, „Dușman”, *Vieța nouă*, an. I, nr. 2, din februarie 1898, p. 11.
- Sadoveanu, Mihail, „Dușmanul”, *Mișcarea literară și artistică*, an. I, nr. 3, din aprilie 1901, pp. 7-9.
- Sadoveanu, Mihail, „Ionică”, *Semănătorul*, an. III, nr. 1, din 4 ianuarie 1904, pp. 5-8.
- Sadoveanu, Mihail, „Moarta”, *Pagini literare*, vol. II, nr. 24 (49), din 26 martie 1900, p. 6.
- Sadoveanu, Mihail, „Moarta”, *Revista modernă*, an. I, nr. 38, din 18 noiembrie 1901, pp. 3-4.
- Sadoveanu, Mihail, „Moarta”, *Voința națională*, an. XXI, din 29 ianuarie, 1904, pp. 1-2.
- Sadoveanu, Mihail, „Năluca”, *Revista modernă*, an. I, nr. 42, din decembrie 1901, pp. 1-2.
- Sadoveanu, Mihail, „Năluca”, *Tribuna*, an. VIII, nr. 35, din 17 februarie 1904, pp. 1-2.
- Sadoveanu, Mihail, „Necunoscutul”, *Semănătorul*, an. II, nr. 15, din 13 aprilie 1903, pp. 226-229.
- Sadoveanu, Mihail, „Pribegii”, *Pagini alese*, an. II, nr. 12, din 17 noiembrie 1902, pp. 1-3.
- Sadoveanu, Mihail, „Pribegii”, *Semănătorul*, an. III, nr. 5, din 1 februarie 1904, pp. 70-73.
- Sadoveanu, Mihail, „Un țipăt”, *Revista modernă*, an. I, nr. 48, din februarie 1902, pp. 3-4.
- Sadoveanu, Mihail, „Un țipăt”, *Semănătorul*, an. III, nr. 3, din 18 ianuarie 1904, pp. 36-40.

❖ **Bibliografie critică:**

I. Consemnări critice în legătură cu opera lui M. Sadoveanu:

A. În exegeză:

- Băileșteanu, Fănuș, *Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu*, Editura Minerva, București, 1977.
- Bratu, Savin, *Mihail Sadoveanu. O biografie a operei*, Editura Pentru Literatură, București, 1963.
- Ciopraga, Constantin, *Mihail. Sadoveanu. Fascinația tiparelor originare*, Editura Eminescu, București, 1981.
- coord. Simuț, Ion, *Ce e viu și ce e mort în opera lui Mihail Sadoveanu?*, Editura Junimea, Iași, 2019.
- coord. Dram, Constantin, *Mihail Sadoveanu – 12 interpretări dinspre Iași*, Editura Tritonic, Iași, 2014.
- Cubleşan, Constantin, *Mihail Sadoveanu. Actualitatea în rezonanță istorică (lecturi)*, Editura Tipografia Moldova, Iași, 2014.
- Manolescu, Nicolae, *Sadoveanu sau Utopia cărți*, Editura Eminescu, București, 1976.
- Marcea, Pompiliu, *Lumea operei lui Sadoveanu*, Editura Eminescu, București, Piața Scânteii 1, 1976.
- Marcea, Pompiliu, *Umanitatea sadoveană de la A la Z*, Editura Eminescu, București, 1977.
- Mănuacă, Dan, *Pe urmele lui Sadoveanu*, Editura Sport-Turism, București, 1982.
- Mușat, Virginia, *Mihail Sadoveanu: povestitor și corespondent de război*, Cuvânt înainte de Al. Piru, Editura Militară, București, 1978.
- Paleologu, Alexandru, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Editura Vitruviu, 1997.
- Paleologu, Alexandru, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Editura Cartea Românească, Ediția a III-a, București, 2016.
- Sadoveanu, Vasile, *Bădia Mihai. Amintiri și evocări*, Cuvânt înainte de Șerban Cioculescu, Editura Pentru Literatură, București, 1968.

- Sângeorzan, Zaharia, *Mihail Sadoveanu. Teme fundamentale*, Editura Minerva, București, 1976.
- Spiridon, Monica, *Sadoveanu: divanul înțeleptului cu lumea*, Editura Albatros, București, 1982.
- Tohăneanu, G.I., *Arta evocării la Sadoveanu*, Editura „Facla”, Timișoara, 1979.
- Vlad, Ion, *Cărțile lui Mihail Sadoveanu*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981.
- Ursache, Petru, *Sadovenizând, sadovenizând...*, Editura „Junimea” Iași, 1994.

B. În volum:

- Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Fundația Regală Pentru Literatură și Artă, București, 1941.
- Călinescu, G., *Literatura nouă*, Editura Scrisului românesc, Craiova, 1972.
- Cioculescu, Șerban, *Prozatori români de la Mihail Kogălniceanu la Mihail Sadoveanu*, Editura Eminescu, București, 1977.
- Condeescu, N. N., *La légende de Geneviève de Brabant et ses versions roumaines*, Editura Cartea românească, București, 1938.
- Crohmălniceanu, Ovid S., *Cinci prozatori în cinci feluri de lectură*, Editura Cartea Românească, 1984.
- *Dicționar de literatură română. Scriitori, reviste, curente*, Paul Cornea, Florin Manolescu, Pompiliu Marcea, Valentina Marin-Curticeanu, Dumitru Micu, Dim. Păcurariu, Al. Prezderka, Marian Popa, Eugen Simion, Dan Simonescu, I. V. Șerban, Elena Zaharia-Filipaș, Coordonator: Dim. Păcurariu, Editura Univers, București, 1979.
- *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, articolul „Halima” semnat de Constantin Teodorovici, pp. 423-424, București, 1979.
- Ibrăileanu, Garabet, *Scriitori români și străini*, vol. II, Editura Pentru Literatură, București, 1968.

- Iorga, Nicolae, *Istoria literaturii românești contemporane, Partea a doua: În căutarea fondului (1890-1934)*, Editura Minerva, București, 1985.
- Iorga, Nicolae, *Istoria literaturii românești, Introducere sintetică*, vol. I, Editura Minerva, București, 1985.
- *Limba română, Prima traducere românească din Halima*, Mircea Anghelescu, pp.263-266, Extras 3, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Anul XXI, 1972.
- Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, vol. II, Editura Minerva, București, 1981.
- Maiorescu, Titu, *Critice*, vol. II, Biblioteca Pentru Toți, Editura Minerva, București, 1973.
- Manolescu, Nicolae, *Teme 3*, Editura Cartea românească, București, 1978.
- Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc*, Editura 100+1 Gramar, București, 1999.
- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, vol. I, Editura Aula, Brașov, 2002.
- Micu, Dumitru, *Romanul românesc contemporan. Realizări, experiențe, direcții de dezvoltare*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1959.
- Oprea, Alexandru, *Prozatori iluștri. Procese literare*, Editura Albatros, București, 1971.
- Patraș, Antonio, *Ibrăileanu. Către o teorie a personalității*, Editura Cartea românească, București, 2007.
- Petrescu, Lăcrămioara, *Mihail Sadoveanu – ordinea lumii inteligibile*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași* (serie nouă), *Literatură*, Tomul LI, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2005.
- Piru, Alexandru, *Istoria literaturii române*, Editura Grai și suflete/Cultura națională, București, 1994.
- Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române*, vol. III, 1944-1984, Editura Minerva, București, 1987.
- Sevastos, Mihail, *Amintiri de la „Viața românească”*, Editura Polirom, București, 2015.

- Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. II, Editura Cartea românească, București, 1971.
- Sorohan, Elvira, *Introducere în istoria literaturii românești*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 1997.
- Straja, Mihail, *Dicționarul de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*, Editura Minerva, București, 1973.
- Ștefănescu, Alex, art. „La o nouă relectură: Mihail Sadoveanu”, în *România literară*, nr. 25, 29-5 iulie 1994.
- Tănăsescu, Manuela, *O istorie a literaturii române*, Partea întâi, Editura Saeculum I.O., București, 2009.
- Ungureanu, Cornel, *Proza românească de azi*, (volumul întâi: Cucerirea tradiției), Editura Cartea românească, București, 1985.
- Vianu, Tudor, *Opere*, vol. IV, *Studii de stilistică*, Editura Minerva, București, 1975.
- Vianu, Tudor, *Scriitori români*, vol. ***, Editura Minerva, București, 1971.
- Zacordoneț, Alexandru, „Viața lui Ivan Turgheniev”, Estras din Revista *Însemnări ieșene*, Anul V (1940), Nr. 6, Iași, Institutul de Arte Grafice „Bravo”.

II. Lucrări de istorie, critică și teorie literară:

A. Rescrierea, intertextualitatea, traducerea, plagierea:

- Anghelescu, Mircea, *Mistificiuni. Falsuri, farse, apocrife, pastişe, pseudonime și alte mistificații în literatură*, Editura Compania, București, 2008.
- Bahtin, Mihail, *François Rabelais și cultura populară în Evul Mediu și în Renaștere*, Editura Univers, București, 1974.
- Bahtin, Mihail, *Probleme de literatură și estetică*, Editura Univers, București, 1982.
- Barthes, Roland S/Z, în *Œuvres complètes*, tome II, Édition du Seuil, 1994.
- Barthes, Roland, *Le refus d'hériter* (1968), în *Œuvres complètes*, tome III, Édition du Seuil, 1995.
- Bassnett, Susan, *Translation*, Routledge, New York, 2014.

- Béhar, Henri, *La réécriture comme poétique ou le même et l'autre*, în *Littérature*, Éditions L'Âge d'Homme, Lausanne, 1988.
- Bloom, Harold, *Anxietatea influenței: o teorie a poeziei*, Traducere din limba engleză și note de Rareș Moldovan, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
- Bodei, Remo, *Senzația de déjà vu*, traducere din limba italiană de Alex. Cistelecan, Editura Art, București, 2009.
- Boothe, Wayne C., *Retorica romanului*, Editura Univers, București, 1976.
- Borges, Jorge Luis, *Arta poetică*, Ediție îngrijită de Călin-Andrei Mihăilescu, Traducere de Mihnea Gafița, Editura Curtea veche, București, 2012.
- Butor, Michel, *Répertoires. Études et conférences 1948-1959*, Les Éditions de Minuit, Paris, 1960.
- Călinescu, Matei, *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii* – cu un capitol românesc inedit despre Mateiu I. Caragiale, Traducere din limba engleză de Virgil Stanciu, Editura Polirom, Iași, 2003.
- Călinescu, Matei, *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii*, traducere din limba engleză de Virgil Stanciu, cu un eseu despre „Oralitate în textualitate” tradus din engleză de Anca Băicoianu, un capitol românesc despre Mateiu I. Caragiale și „Recitiri” (*Dilemateca*), Editura Humanitas, București, 2017.
- Cărăuș, Tamara, *Efectul Menard. Rescrierea postmodernă: perspective etice*, Paralela 45, Pitești, 2005.
- *Ce este literatura?*, Școala Formală Rusă, Antologie și prefață de Mihai Pop, Note bibliografice și indici de Nicolae Iliescu și Nicolae Roșianuarie, Editura Univers, București, 1983, articolele : *Literatura și scriitorul*, Boris Mihailovici Eihenbaum și *Noțiunea de construcție*, Iuri Nikolaevici Tânianov.
- *Cercetarea literară azi. Studii dedicate profesorului PAUL CORNEA*, Liviu Papadima, Mircea Vasilescu (coord.), Editura Polirom, Iași, 2000, Cap. *The concept of rewriting*, Douwe Fokkema.

- Compagnon, Antoine, *Demonul teoriei*, Traducere de Gabriel și Andrei-Paul Corescu, Editura Echinox, Cluj, 2007.
- Compagnon, Antoine, *La seconde main ou le travail de la citation*, Édition Points, Paris, 2016.
- Darrieussecq, Marie, *Raport de poliție. Acuzații de plagiat și alte moduri de a supraveghea literatura*, traducere de Doru Mareș, Editura Pandora M, București, 2010.
- Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, Ediția a II-a revăzută, Traducere de Ștefania Mincu și Daniela Crăciun, Editura Polirom, Iași, 2007.
- Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, Ediția a II-a revăzută, Traducere de Ștefania Mincu și Daniela Crăciun, Editura Polirom, Iași, 2007.
- Foster, E. M., *Aspecte ale romanului*, Traducere și postfață de Petru Popescu, Editura pentru Literatură Universală, București, 1968.
- Freud, Sigmund, *Scrieri despre literatură și artă*, Traducere și note de Vasile Dem. Zamfirescu, Prefață de Romul Munteanu, Editura Univers, București, 1980.
- Genette, Gérard *Figuri*, Selecție, traducere și prefață de Angela Ion și Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1978.
- Genette, Gérard, *Introducere în arhitext. Ficțiune și dicțiune*, Traducere și prefață de Ion Pop, Editura Univers, București, 1994.
- Genette, Gérard, *Palimpsestes. La littérature au second degré*, Édition du Seuil, Paris VI.
- Godeau, Florence, *Les amours de Jacques, de Diderot à Kundera în L'Autre et le Même : Pratiques de Réécritures*, Chantal Foucrier et Daniel Mortier, Rouen, Publications de l'Université de Rouen, 2001.
- Heidegger, Martin, *Originea operei de artă*, Traducere și note de Thomas Kleininger și Gabriel Liiceanu, Studiu introductiv: Constantin Noica, Editura Univers, București, 1982.
- Henning, Jean-Luc, *Apologia plagiatului*, traducere de Mădălin Roșioru, Editura Art, București, 2002.

- Kayser, Wolfgang, *Opera literară. O introducere în știința literaturii*, Traducere și note de H. R. Radian, Cuvânt înainte de Mihai Pop, Editura Univers, București, 1979.
- Kristeva, Julia, *Sémiotique. Recherches pour une sémanalyse*, Éditions du Points, Paris, 2017.
- Kundera, Milan, *Testamente trădate*, Traducere din franceză Vlad Russo, Editura Humanitas, București, 2008.
- *La littérature dépliée. Reprise, répétition, réécriture*, Jean-Paul Engélibert et Yen-Mai Tran-Gervat éd., Rennes, Presses Universitaires de Rennes, 2008.
- Larbaud, Valery, *Sous l'invocation de saint Jérôme*, Gallimard, 1997.
- Laurent, Jenny, *La stratégie de la forme*, în *Poétique*, no. 27, 1976, pp. 279-280.
- Lyotard, Jean-François, *Postmodernul pe înțelesul copiilor. Corespondență 1982-1985*, Traducere și Postfață de Ciprian Mihail, Editura Apostrof, Cluj, 1997.
- Mangeons Antony, *Crimes d'auteurs*, Herman Éditeurs, Paris, 2016.
- Maurel-Indart, Hélène, *Du plagiat*, Édition Gallimard, Paris, 2011.
- Mihăieș, Mircea, *Cartea eșecurilor. Eseu despre rescriere*, Editura Univers, București, 1990.
- Moraru, Christian, *Rewriting: postmodern narrative and cultural critique in the age of cloning*, State University of New York Press, Albany, 2001.
- Mortier, Daniel, *Mythe littéraire et réécriture dans la double perspective de la création et de la réception* în *L'Autre et le Même : Pratiques de Réécritures*, Chantal Foucrier et Daniel Mortier, Rouen, Publications de l'Université de Rouen, 2001, pp. 113-115.
- Nodier, Charles, *Questions de littérature légale. Du plagiat, De la supposition d'auteurs, Des supercheries qui ont rapport aux livres*, Préface de Maxime Rovere, Éditions Payot & Rivages, Paris, 2011.

- Pascu, Carmen, *Scriturile diferenței. Intertextualitatea parodică în literatura română contemporană*, Editura Universitaria, Craiova, 2006.
- *Pentru o teorie a textului*, Antologie „Tel Quel” 1960-1971, R. Barthes, J. L. Baudry, J. Derrida, J. J. Goux, J. L. Houdebine, J. Kristeva, M. Pleynet, J. Ricardou, J. Risset, Ph. Soller, Tz. Todorov, Introducere, antologie și traducere: Adriana Babeți și Delia Șepețeanu-Vasiliu, Editura Univers, București, 1980.
- *Poetică și stilistică. Orientări moderne*, Prolegomene și Antologie de Mihail Nasta și Sorin Alexandrescu, Editura Univers, București, 1972.
- Ricardou, Jean, *Noi probleme ale romanului*, În românește de Liana și Valentin Atanasiu, Prefața de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1988.
- Richard, Saint-Gelais; Gefen, Alexandre, (eds.), *La fiction à travers l'intertexte : pour une théorie de la transitionnalité* în *Frontières de la fiction*, colloque en ligne, <http://www.fabula.org/forum/colloque99/224.php> .
- Riche, Adrienne, *On Lies, Secrets and Silence*, Selected Prose, 1966-78, London, Virago, 1980.
- Samoyault, Tiphaine, *L'intertextualité. Mémoire de la littérature*, Paris, Nathan Université, 2001.
- Simuț, Ion, *Reabilitarea ficțiunii*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2004.
- Șklovski, Victor, *Arta ca procedeu*, Traducere de Margareta Nasta, pp. 161-162, în *Poetică și stilistică. Orientări moderne, Prolegomene și Antologie* de Mihail Nasta și Sorin Alexandrescu, Editura Univers, București, 1972.
- Tamara Cărăuș, *Efectul Menard. Rescrierea postmodernă: perspective etice*, Paralela 45, Pitești, 2005.
- Vlad, Ion, *Povestirea. Destinul unei structuri epice (dimensiunile eposului)*, Editura Minerva, București, 1972.
- Vultur, Smaranda, *Infinitul mărunț: de la configurația intertextuală la poetica operei*, Editura Cartea românească, București, 1992.

- Widdowson, Peter, *Literature, The New Critical Idiom*, Taylor & Francis e-Library, 2004.

B. Memoria :

- Afyoncu, Erhan, *Suleyman Magnificul și sultana Hurrem: dragoste și moarte la Istanbul*, trad. Leila Unal, pref. Călin Fezeleu, postf. Doru Dumitrescu, Editura Corint, București, 2013.
- Anderson, Benedict, *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspândirii naționalismului*, Traducere: Olteanu Roxana și Potrache Ioana, Editura Integral, București, 2000.
- Anghelescu, Mircea, *Literatura română și Orientul (secolele XVII-XIX)*, Editura Minerva, București, 1975.
- Assmann, Jan, *Memoria culturală. Scriere, amintire și identitate politică în marile culturi antice*, Traducere de Octavian Nicolae, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2013.
- Blanchot, Maurice, *Comunitatea de nemărturisit*, Traducere: Andreea Rațiu, Postfață: Bogdan Ghiu, Editura Tact, Cluj-Napoca, 2015.
- Cartoian, Nicolae, *Istoria literaturii române vechi*, Editura Minerva, București, 1980.
- Cartoian, Nicolae, *Cărțile populare în literatura românească*, Epoca influenței sud-slave, Editura Enciclopedică Română, București, 1974.
- *Cărțile populare în literatura românească*, Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ion C. Chițimia și Dan Simonescu, vol. I, Editura Pentru Literatură, 1963.
- Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri, MITURI, VISE, OBICEIURI, GESTURI, FORME, FIGURI, CULORI, NUMERE*, vol. III, P-Z, Editura Artemis, București, 1994.
- Ciolca, Cătălin, *Cartea Fălticenilor - de la A la Z -*, Editura pim, Iași, 2010.
- Coroană, Georgiana-Mădălina, *Balcanism și bizantinism în literatura română*, Constanța, 2009.

- Ghiță, Cătălin, *Orientul Europei romantice. Alteritatea ca exotism în poezia engleză, franceză și română*, Cuvânt înainte de Al. Cistelean, Editura Tracus Arte, București 2013.
- Halbwachs, Maurice, *Memoria colectivă*, Ediție critică concepută de Gérard Namer și pregătită în colaborare cu Marie Jaisson, Traducere de Irinel Antoniu, Institutul European, Iași, 2009.
- Iorgulescu, Mircea, *Critică și angajare*, Editura Eminescu, București, 1981.
- Mironescu, Doris, *Un secol al memoriei. Literatură și conștiință comunitară în epoca romantică*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2016.
- Nistoreasa, Vasile, *Repere în timp*, Editura Accent Print, Suceava, 2007.
- Nora, Pierre, *Comment écrire l'histoire de France ?* în *Les lieux de mémoire*, tome III, *Les Frances, I. Conflits et partages*, Paris, Gallimard, 1992, pp. 11- 18.
- Nora, Pierre, *Entre Mémoire et Histoire. La problématique des lieux*, în *Les lieux de mémoire*, tome I, *La République*, Paris, Gallimard, 1984, pp. XVII-XLII.
- *Nuvela și povestirea românească contemporană: 1944-1974*, Studiu introductiv, antologie și bibliografie de Cornel Regman, Editura Eminescu, București, 1974.
- Petraș, Irina, *Despre locuri și locuire*, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, București, 2005.
- Said, Edward W., *Orientalism*, Traducere de Ana Andreescu și Doina Lică, Editura Amarcord, Timișoara, 1900.
- Șuțu, Rudolf, *Iașii de odinioară*, Ediție revăzută, Prefață, postfață, ediție îngrijită, selecția textelor și note de Radu Negrescu- Șuțu, nepotul de fiică al autorului, Corint Books, București, 2015.
- Todorova, Maria, *Balcanii și balcanismul*, Traducere din engleză de Mihaela Constantinescu și Sofia Oprescu, Editura Humanitas, București, 2000.
- Voncu, Răzvan, *O istorie literară a vinului în România*, Editura Curtea veche, București, 2013.